

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Гнедкової Ольги Олександрівни на тему **«Педагогічні умови формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання»**, представленої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

На сьогоднішній день дедалі більш гострою стає потреба суспільства у кваліфікованих і компетентних вчителів іноземних мов, яким притаманні відповідальне ставлення до своїх професійних обов'язків й володіння знаннями, професійними вміннями і навичками на високому рівні. Це зумовлено підвищенням мобільності фахівців, зростанням кількості міжнародних контактів, відкритістю кордонів. Вище зазначені чинники зумовлюють необхідність орієнтації професійної підготовки вчителів іноземних мов на досягнення такого рівня професійної компетентності, який відповідав би міжнародним стандартам.

Вирішити ці питання покликані вищі навчальні заклади, перед якими стоїть завдання перейти до підготовки фахівця на основі сучасних досягнень вітчизняної і зарубіжної науки та інформаційних технологій, що дозволяє ефективно організувати освітній процес в умовах дистанційного навчання. .

Наукові праці з проблеми дослідження присвячені лише окремим її аспектам, зокрема, визначенню сутності й предмету педагогічної діагностики, класифікації функцій діагностування рівнів навчальних досягнень студентів, застосуванню окремих засобів педагогічної діагностики. Тому актуальним є виконання педагогічного дослідження, пов'язаного з теоретичним обґрунтуванням та експериментальною перевіркою дієвості сукупності педагогічних умов формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання. Отже, подана до захисту кандидатська дисертація Гнедкової Ольги Олександрівни є актуальною.

Автором дисертаційного дослідження коректно визначено мету, об'єкт і предмет дослідження. У дисертації робиться спроба дослідити шляхи і засоби створення системи контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання. Відповідно, мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання та експериментальній перевірці їх дієвості.

Основними результатами дослідження дисертантки є те, що нею: уперше науково обґрунтовано педагогічні умови, а саме: формування у майбутніх учителів позитивної мотивації до навчання та професійної діяльності; занурення майбутніх учителів у полілінгвальне середовище для вдосконалення їхніх комунікативних умінь та навичок за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання; застосування електронного ресурсного забезпечення у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземних мов; обґрунтовано авторську методику формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання; визначено критерії (мотиваційний, лінгвосоціокультурний, методичний, інформатичний), показники і рівні (низький, середній, високий) фахових знань майбутніх учителів іноземних мов; уточнено зміст понять «фахові знання майбутніх учителів іноземних мов», «контроль фахових знань майбутніх учителів іноземних мов», «технології дистанційного навчання»; удосконалено зміст, методи, форми та засоби контролю фахових знань студентів в умовах освітнього процесу за денною та дистанційною формами.

Особливу увагу привернула розроблена дисертанткою структурно-функціональна модель формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання, яка є досить чіткою і деталізованою (с.124 дисертації). Структурування зазначеної моделі за блоками - цільовим, нормативним, проектувальним, блоком педагогічних умов, змістовим, процесуальним, результативно-оцінним -

відображає логіку процесу формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у визначених автором педагогічних умовах і дозволяє забезпечити взаємозв'язок її складових.

Кількість публікацій за матеріалами дисертаційного дослідження, наведена у авторефераті (24 праці, опубліковані у вітчизняних і зарубіжних виданнях), й широка апробація матеріалів дисертації свідчать про її практичну значущість.

У своїх наукових пошуках автор свідомо обирає компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний та технологічний підходи. У такому поєднанні вони дозволяють всебічно і цілісно розглянути предмет наукового дослідження. Як показали результати формувального експерименту, обраний дисертанткою шлях є цілком виправданим, доступним, досить ефективним і науково обґрунтованим.

Одне із завдань дослідження полягало в уточненні на підставі аналізу наукових джерел змісту ключових понять дослідження, а саме: «контроль фахових знань майбутніх учителів іноземних мов», «технології дистанційного навчання», «фахова компетентність учителя іноземних мов». На основі узагальнення поглядів науковців автор пропонує розглядати контроль фахових знань майбутніх учителів іноземних мов як процес зіставлення отриманих у ході освітньої діяльності результатів із заданими стандартами фахових знань і цілями індивідуального розвитку студентів, що забезпечує встановлення зворотного зв'язку, поглиблення, закріплення, розвиток знань та коригування умов для їх набуття. Поняття «технології дистанційного навчання» визначено дисертанткою як така педагогічна технологія взаємодії на відстані студента, викладача та інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища, що визначає притаманні освітньому процесу компоненти (мету, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), ґрунтується на принципах відкритого навчання, широкого застосування сучасних інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій отримання освітніх результатів найвищої якості. Під фаховою компетентністю вчителя іноземних мов автор розуміє

сукупність ціннісних орієнтацій, знань, умінь, навичок, що визначають результативність педагогічної діяльності, професійні психологічні знання, комплекс професійно значущих особистісних якостей і властивостей, єдність теоретичної й практичної готовності до професійної педагогічної діяльності.

Одним із суттєвих здобутків Гнедкової О.О. є теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка вдало визначених педагогічних умов, одна з яких - занурення майбутніх учителів у полілінгвальне середовище для вдосконалення їхніх комунікативних умінь та навичок за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання - є, на нашу думку, новою у педагогічній науці.

На основі грамотно здійсненого констатувального експерименту обґрунтовано характер і сутність змін, які слід здійснити у освітньому процесі вищих навчальних закладів з метою формування у студентів культури професійного спілкування.

Дисертанткою доведено, що дослідно-експериментальна робота має бути спрямована, насамперед, на пробудження у студентів інтересу до дистанційного навчання, формування системи необхідних інформатичних знань і умінь, актуалізацію фахових знань, а вже потім - на організацію системного контролю у процесі дистанційного навчання.

Імпонує обґрунтування авторкою необхідності технологічного забезпечення змісту контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов на основі технологій дистанційного навчання. Зорієнтованість Гнедкової О.О. на інформатизацію процесу підготовки вчителів іноземних мов дозволила їй визначити оптимальні форми та методи для досягнення мети дослідження.

Важливим доробком дисертантки є обґрунтування нею доцільності використання авторської методики контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов на основі технологій дистанційного навчання, для реалізації якої розроблено електронне ресурсне забезпечення - авторський дистанційний курс «Практика усного та писемного мовлення з англійської мови».

Логічним є висновок дисертантки про те, що високого рівня іншомовної фахової підготовки студентів мовних спеціальностей можна досягти за умови створення системної технології навчання іноземних мов у вищих закладах освіти. Гнедкова О.О. пропонує здійснити це таким шляхом: надання можливості вибору індивідуальної траєкторії навчання відповідно до власного темпу навчально-пізнавальної діяльності; використання тренінгів, активних методів контролю (веб-квестів, кейсів, проектів), рейтингового оцінювання на основі індивідуального, групового, експертного та взаємооцінювання; активне застосування технологій дистанційного навчання, упровадження технологій індивідуального, парного, колективного навчання у виконанні кейсів, веб-квестів, проектів, оформлення відповідних розділів мовного портфоліо; застосування електронного ресурсного забезпечення контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов, розроблення, наповнення та супровід дистанційного курсу тощо.

Таким чином, виконане дослідження безперечно цінне як у науково-теоретичному, так і в практичному аспектах. Його результати і висновки, методичні рекомендації органічно впливають із змісту викладеного в дисертації тексту.

Підсумовуючи сказане, відзначимо, що виклад змісту дисертації, усі висновки є переконливими, науково обґрунтованими. Вони підтверджені статистичними даними у формі таблиць, схем і рисунків. З цією метою автор використала сучасні методи дослідження, зокрема такі високопродуктивні, як теоретичний аналіз, статистичні методи тощо.

Водночас робота не позбавлена й певних недоліків.

1. На наш погляд, не зовсім коректною є назва підрозділу 2.1. «Діагностика формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання», оскільки, виходячи зі змісту підрозділу і проведеної роботи, можна зробити висновок про те, що дисертанткою запропонована розробка системи контролю фахових знань

майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання, то це й варто було б відобразити у назві підрозділу.

2. Відзначаючи логічність запропонованої автором структурно-функціональної моделі формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання (с.124 дисертації), вважаємо, однак, що до її нормативного блоку доцільно було би віднести стандарти, накази, положення тощо, які регулюють процес підготовки майбутніх фахівців, а підходи, принципи і вимоги до контрольних завдань виокремити у теоретико-методичний блок.

3. Бажано було б розширити арсенал засобів для реалізації другої педагогічної умови - занурення майбутніх учителів іноземних мов у полілінгвальне середовище, не обмежуючись тільки відбором автентичних навчальних матеріалів та використанням електронно-освітніх ресурсів, розміщених в Інтернеті та у системах підтримки дистанційного навчання.

4. Як у новизні, так і в загальних висновках варто було б більш детально висвітлити авторську методику формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання.

5. У тексті дисертації трапляються деякі мовні помилки та стилістичні огріхи.

В цілому досить високий загальний рівень виконання дослідження, дотримання всіх вимог, передбачених для такого виду наукової роботи, та належне оформлення її змісту свідчать про завершеність і самостійність дослідження і заслуговують на відповідну високу оцінку. Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24. 07. 2013 року № 567, зі змінами, внесеними згідно з Постановам Кабінету Міністрів України: № 656 від 19.08.2015р., № 1159 від 30.12.2015р., № 567 від 27.07.2016р.), а її автор, **Гієдкова Ольга Олександрівна**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата

педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук, професор, завідувач

кафедри іноземної філології і перекладу

Національного університету біоресурсів

і природокористування України

Згідно
Ученого секретаря

С.М. Амеліна

С.М. Амеліна

С.М. Амеліна

завідуючо
Барановенко О.Д.